C

CCE PR REVISED

ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರೀಕ್ಷಾ ಮಂಡಳಿ, ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ, ಬೆಂಗಳೂರು – 560 003

KARNATAKA SECONDARY EDUCATION EXAMINATION BOARD, MALLESWARAM, BANGALORE – 560 003

ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆ, ಜೂನ್, 2018

S. S. L. C. EXAMINATION, JUNE, 2018

ಮಾದರಿ ಉತ್ತರಗಳು

MODEL ANSWERS

ದಿನಾಂಕ : 22. 06. 2018] ಸಂಕೇತ ಸಂಖ್ಯೆ : **16-S**

Date : 22. 06. 2018] CODE NO. : **16-S**

ವಿಷಯ : ಪ್ರಥಮ ಭಾಷೆ — ಸಂಸ್ಕೃತ

Subject : First Language — SANSKRIT

प्रथम भाषा – संस्कृतम्

(ಹೊಸ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ / New Syllabus)

(ಪುನರಾವರ್ತಿತ ಖಾಸಗಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ / Private Repeater)

[ಗರಿಷ್ಠ ಅಂಕಗಳು : 125

[Max. Marks : 125

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
	भाग - "A"	
	(गद्य-पद्य-पूरकपाठाः)	
	(79 अङ्काः)	
I.	एकवाक्येन उत्तरं लिखत –	16 × 1 = 16
1.	सत्यव्रतशास्त्रिमहाभागः कुत्र अजायत ?	
	उत्तरम् : सत्यव्रतशास्त्रिमहाभागः लाहोर् नगरे अजायत ।	1
2.	चन्नम्मा कस्य भार्या ?	
	उत्तरम् : चन्नम्मा सोमशेखरनायकस्य भार्या ।	1

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
3.	कापालिकः कथम् आसीत् ?	
	उत्तरम् : कापालिकः मूर्तिमान् चन्द्रचूड इव आसीत् ।	1
4.	तृषितः चकोरः कम् आश्रयति ?	
	उत्तरम् : तृषितः चकोरः चन्द्रम् आश्रयति ।	1
5.	चतुर्विधपुरुषार्थेषु अन्तिमः कः ?	
	उत्तरम् : चतुर्विधपुरुषार्थेषु अन्तिमः मोक्षः ।	1
6.	कीदृशम् औषधं दर्लभम् ?	
	उत्तरम् : स्वादु हितं च औषधं दुर्लभम् ।	1
7.	नाट्यस्य गरिमाणं कः अवर्णयत् ?	
	उत्तरम् : नाट्यस्य गरिमाणं कालिदासः अवर्णयत् ।	1
8.	मानवः कथं निर्वेदम् आदत्ते ?	
	उत्तरम् : मानवः ज्ञानचक्षुषा निर्वेदम् आदत्ते ?	1
9.	के मुहुर्मुहुः परिभवं प्राप्नुवन्ति ?	
	उत्तरम् : भगवतः कृपया विहीनाः मुहुर्मुहुः परिभवं प्राप्नुवन्ति ।	1
10.	रमणमहर्षेः सहजानि आभरणानि कानि ?	
	उत्तरम् : शान्तिः, सर्वप्राणिसमभावना, दया, निर्विकारता इत्यादयाः गुणाः रमणमहर्षेः सहजानि आभरणानि आसन् ।	1
11.	सिन्धुलस्य पुत्रः कः ?	
	उत्तरम् : सिन्धुलस्य पुत्रः भोजः ।	1
12.	इन्द्रः कस्य तपोवनं वव्राज ?	
	उत्तरम् : इन्द्रः दधीचेः तपोवनं वव्राज ।	1
13.	भिषजः रोगनिदानं कथं जानान्ति ?	
	उत्तरम् : भिषजः रोगनिदानं अङ्गुष्ठमूले विद्यमानायाः धमन्याः चेष्टया जानन्ति ।	1
14.	सन्तुष्टः भगवान् विष्णुः किम् अकरोत् ?	
	उत्तरम् : सन्तुष्टः भगवान् विष्णुः ध्रुवं पदम् अयच्छत् ।	1
15.	रमणमहर्षेः पिता कः ?	
	उत्तरम् : रमणमहर्षेः पिता सुन्दरम् अय्यर् ।	1
16.	भारतीयाः कथं भिन्नमार्गमाश्रिताः ?	
	उत्तरम् : भारतीयाः भाषया धर्मतः च भिन्नमार्गम आश्रिताः ।	1

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
II.	चतुर्थपदं लिखत —	4 × 1 = 4
17.	कर्णस्य सूतः :: शल्यराजः ; कर्णस्य गुरुः — ....।	
	उत्तरम् : जामदग्न्यः ।	1
18.	दुर्योधनः :: धीरोद्धतः ; श्रीकृष्णः — .... ।	
	उत्तरम् : धीरललितः ।	1
19.	प्रसन्नात्मेन्द्रियमनाः — स्वस्थः ; क्रियाः सर्वाः — .... ।	
	उत्तरम् : स्नानमूलाः ।	1
20.	कीर्तिकायः — शिवाजिप्रभुः ; अभयदायिनी — .... ।	
	उत्तरम् : चन्नम्मा ।	1
III.	लघूत्तराणि संस्कृतभाषया लिखत —	5 × 2 = 10
21.	पादपजातयः काः ? तासा जन्म कथं भवति ?	
	उत्तरम् : वनस्पतिः, द्रुमः, लता, गुल्मः एताः पादपजातयः । एतासां जन्म त्रिधा भवति । काश्चन बीजात्, काश्चन काण्डात्, काश्चन कन्दात् जन्म प्राप्नुवन्ति ।	2
22.	संस्कृतभाषाविषये डा० सत्यव्रतशास्त्रिमहोदयस्य आशयः कः ?	
	उत्तरम् : संस्कृतस्य प्रत्येकमपि पदम् अर्थविशेषम् आवहति । अस्माकं प्रादेशिकभाषासु अपि महान् शब्दराशिः संस्कृतमयः । अत एव संस्कृतभाषाध्ययनं मातृभाषया सार्धं नूनं विधेयम् । यतः संस्कृतम् जीवातुभूतम् अस्य देशस्य । संस्कृतेनैव संस्कृतिरपि सुरक्षिता । संस्कृतभाषा देशस्यस्य उन्नतये साधनं भवतु इति शास्त्रिमहोदयस्य आशयः अस्ति ।	2
23.	सुमन्त्रप्रमुखाः दशरथाय किं व्यजिज्ञपन् ?	
	उत्तरम् : यथा चकोरः चन्द्रमेव आश्रयति न तु चन्द्रजनकं क्षीरसागरं तथा प्रजाजनोऽपि श्रीराममेव आश्रयति न तु तज्जनकं त्वाम् । अत्र आश्चर्यं किम् ? इति सुमन्त्रप्रमुखाः दशरथाय व्यजिज्ञपन् ।	2
24.	नाट्ये कति रसाः सन्ति ? ते के ?	
	अथवा	
	आतोद्ये कति विधानि सन्ति ? तानि कानि ?	
	उत्तरम् : नाट्ये नव रसाः सन्ति । ते श‍ृङ्गारः, हास्यः, करुणः, रौद्रः, वीरः, भयानकः, बीभत्सः, अद्भुतः, शान्तः इति नाटकादिरूपकेषु दृश्यन्ते ।	2
	अथवा	
	आतोद्ये चतुर्विधानि सन्ति । तानि ततम्, अवनद्धम्, घनः, सुषिरः ।	2
25.	अस्थियाचकम् इन्द्रं दधीचिः सानन्दं किम् अवदत् ?	
	उत्तरम् : अस्थियाचकम् इन्द्रं दधीचिः सानन्दं "साधु । भोः इन्द्र ! अद्य मम जीवन सफलं जातम्" यतः शरीरस्य अस्य त्यागः लोकोपकाराय क्रियते । त्याग एका गुणः श्लाध्यः किमन्यैर्गुणराशिभिः । त्यागाज्जगति पूज्यन्ते पशुपाषाणपादपाः । इति अवदत् ।	2

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
IV.	श्लोकतात्पर्यं लिखत —	3 × 2 = 6
26.	यस्तु सर्वाणि भूतानि आत्मन्येवानुपश्यति । सर्वभूतेषु चात्मानं ततो न विजुगुप्सते ।। **उत्तरम् :** ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು 'उपनिषद्वचनम्' ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣುವವನು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನನ್ನೇ ಕಾಣುವವನು ಎಂದಿಗೂ ಜುಗುಪ್ಸೆಯನ್ನು ಪಡಲಾರನು.	2
27.	एष मातुर्वियोगाच्च क्षुधया च भृशार्दितः । रुरोद शिशुरत्यर्थं शिशुः शरवणे यथा ।। **अथवा** ऐरावतं ततो दृष्ट्वा महत्तदिदमित्यपि । फलं मत्वा हस्तिराजमभिदुद्राव मारुतिः ।। **उत्तरम् :** ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು 'मारुतेः महिमा' ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಬಾಲ ಆಂಜನೇಯನು ತಾಯಿಯ ಅಗಲುವಿಕೆಯಿಂದಲೂ ಬಹಳ ಹಸಿವೆಯಿಂದಲೂ ದರ್ಭೆಯ (ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಹುಲ್ಲು) ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ ಶಿಶು ಕಾರ್ತಿಕೇಯನಂತೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಅತ್ತನು. ***ಅಥವಾ*** ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು 'मारुतेः महिमा' ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇಂದ್ರನ ಐರಾವತನನ್ನು ನೋಡಿದ ಬಾಲ ಆಂಜನೇಯನು ಇದು ಸೂರ್ಯನಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಹಣ್ಣೆಂದು ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ವೇಗವಾಗಿ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದನು.	2
28.	धीरोद्धतो धीरललितो धीरोदात्तस्तथैव च । धीरप्रशान्तश्चेवेति नायकाः नाटकाश्रयाः ।। **उत्तरम् :** ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು 'नाट्यांशाः' ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಧೀರೋದ್ಧತ, ಧೀರಲಲಿತ, ಧೀರೋದಾತ್ತ, ಧೀರಪ್ರಶಾಂತ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವಿಧದ ನಾಯಕರು ನಾಟಕಾದಿರೂಪಕಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆ.	2

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
V.	कव्योः देश-काल-कृतीनां विषये लिखत —	2 × 3 = 6
29.	डा० के०एस० नागराजन् ।	
	उत्तरम् :	
	कविः : डा० के० एस्० नागराजन्	
	देशः : बेङ्गलूरुनगरम्	
	कालः : क्रि०श० विंशतिशतकम्	
	कृतयः : श्री सीतास्वयंवरम्, श्री शबरीविलासम् } काव्यद्वयम्	
	उन्मत्तकीचकम्, गुरुशापम् } नाटकद्वयम्	3
30.	भासः ।	
	उत्तरम् :	
	कविः : भासः	
	देशः : दक्षिणभारतम्	
	कालः : क्रि०पू० पञ्चमं शतकम् ।	
	कृतयः : स्वप्नवासवदत्तम्, कर्णभारम्, प्रतिमानाटकम्, दूतघटोत्कचम् इत्यादीनि चतुर्दशरूपकाणि ।	3
VI.	यथानिर्देशम् उत्तरं लिखत —	3 × 3 = 9
31.	'लीलावती' इति ग्रन्थे बहवः विषयाः निरूपिताः खलु ?	
	कः पाठः ? का वदति ? कस्य ग्रन्थः एषः ?	
	उत्तरम् : 'भारतीयविज्ञानम्' इति पाठः ।	
	अरुन्धती वदति ।	
	लीलावती भास्कराचार्यस्य ग्रन्थः ।	3
32.	किन्तु भवन्तं परिश्रान्तं पश्यामि ।	
	कः पाठः ? का अवदत् ? अत्र परिश्रान्तः कः ?	
	अथवा	
	शरणागतरक्षणं धर्मः, इति अस्माकं श्रद्धा ।	
	कः पाठः ? का अवदत् ? शरणागतः कः ?	

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
	उत्तरम् : 'अभयदायिनी' इति पाठः । चन्नम्मा अवदत् । राजारामः परिश्रान्तः । **अथवा** 'अभयदायिनी' इति पाठः । चन्नम्मा अवदत् । राजारामः शरणागतः ।	3
33.	''जग्राह सहसा रविम् ।'' कः पाठः ? कः अवदत् ? कम् अवदत् ? **उत्तरम् :** 'मारुतेः महिमा' इति पाठः । राहुः अवदत् । इन्द्रम् अवदत् ।	3
VII.	दशवाक्यैः उत्तरम् —	4 × 4 = 16
34.	भीष्मयुधिष्ठिरयोः संवादं पद्यानुगुणं संगृह्य लिखत । **उत्तरम् :** ಭೀಷ್ಮ ಮತ್ತು ಯುಧಿಷ್ಠಿರರ ಸಂವಾದ – ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞನಾದ ಭೀಷ್ಮನೇ ಭಾಗ್ಯ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ? ಎಂದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಕೇಳಿದಾಗ ಭೀಷ್ಮನು ''ಹೇಗೆ ಸಂಸ್ಕರಿಸದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜವು ಫಲ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ಭಾಗ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕೇವಲ ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನವು ಫಲ ನೀಡಲಾರದು. ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಸುಖವೂ, ಪಾಪದಿಂದ ದುಃಖವೂ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೇ ಫಲವೇ ಹೊರತು ಮಾಡದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಫಲ ಸಿಗಲಾರದು'' ಎಂದನು. ಆಗ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ''ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನರಿಯದ, ಸದಾ ಸಂಶಯದಿಂದ ಕೂಡಿರುವವನಿಗೆ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಹೇಗೆ ?'' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ಭೀಷ್ಮನು ''ಯಾವಾಗಲೂ ಗುರು ಪೂಜೆ, ವೃದ್ಧರ ಸೇವೆ, ಶಾಸ್ತ್ರಶ್ರವಣಗಳಿಂದ ಶಾಶ್ವತ ಪುಣ್ಯ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಣಿದಯೆ, ತಪ್ಪು ಮಾಡದೇ ಇರುವುದರಿಂದ. ಏಕಾಂತ ವಾಸಗಳು ಪುಣ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಕಾರಣಗಳಾಗುತ್ತವೆ.'' ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ''ದುರಾಚಾರಿಯು ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ವೈರಾಗ್ಯ ಮೋಕ್ಷಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ?'' ಎಂದು ಕೇಳಲು ಭೀಷ್ಮನು ''ಲೋಭ ಮೋಹಗಳ ದಾಸನಾದ, ರಾಗ ದ್ವೇಷಾದಿ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವನು ಸತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕಪಟತನದಿಂದ ತೋರಿಕೆಯ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಸತ್ಕರ್ಮಿಯು ಶುಭಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸದ್ಗತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಧರ್ಮಾತ್ಮನು ಶುಭಾಶುಭ ಫಲಗಳಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತನಾಗದೇ ಜ್ಞಾನಕಣ್ಣಿನಿಂದ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ (ಜಿಹ್ವಾ ಚಾಪಲ್ಯ, ಸುಗಂಧಾದಿ ದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ) ನಿರಾಸಕ್ತನಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ'' ಎಂದನು.	4

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
35.	ब्रह्मदेवः वृत्रवधोपायं ज्ञातुम् आगतान् देवान् किम् अवदत् ? **अथवा** तपोधनः दधीचिः 'त्यागधनः' इति कथं प्रसिद्धः अभवत् ? विवृणुत । **उत्तरम् :** ವೃತ್ರಾಸುರನ ಹಿಂಸೆಗೆ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ದೇವತೆಗಳು ಅವನ ಸಂಹಾರಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. "ನಿಮ್ಮ ಆಗಮನದ ಕಾರಣವನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದಿರುತ್ತೇನೆ. ವೃತ್ರಾಸುರನ ವಧೆಗೆ ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅವನು ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ವಜ್ರ ಸದೃಶವಾದ ಆಯುಧವು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ನೀವು ದಧೀಚಿ ಮಹರ್ಷಿಯಿಂದ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ ಏಕೆಂದರೆ, ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು ಧರ್ಮಾತ್ಮನೂ, ಉದಾರಿಯೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ವರವೊಂದನ್ನು ಕೇಳಿರಿ. ವರವನ್ನು ನೀಡಲು ಒಪ್ಪಿದ ನಂತರ ಅವನ ದೇಹದ ಎಲುಬುಗಳನ್ನು ದಾನರೂಪವಾಗಿ ಬೇಡಿರಿ. ಅವುಗಳಿಂದ ವಜ್ರಾಯುಧದ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ. ಅದರಿಂದ ದುಷ್ಟನಾಗಿರುವ ವೃತ್ರಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ***ಅಥವಾ*** ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತೀ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ದಧೀಚಿ ಮಹರ್ಷಿಯು ಇದ್ದನು. ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವನು ಅಪೂರ್ವವಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಜನಸೇವೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಿರತನಾಗಿದ್ದನು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವೃತ್ರಾಸುರನ ಉಪಟಳಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ದೇವತೆಗಳ ರಾಜನಾದ ಇಂದ್ರನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ದಧೀಚಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು "ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಯಾಚಕನಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಲೋಕೋಪಕಾರಕವಾದ ವಸ್ತು ನಿನ್ನಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ದಧೀಚಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಆ ವಸ್ತು ಯಾವುದೆಂದಾಗ ಅಪಾರ ಶಕ್ತಿ ಹೊಂದಿರುವ ನಿನ್ನ ಮೂಳೆಗಳೇ ಲೋಕೋಪಕಾರಕಗಳಾಗಿವೆಯೆಂದು ಅವುಗಳು ವೃತ್ರಾಸುರನ ವಧೆಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಎಂದಾಗ ಅತೀವ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇಂದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನ್ನ ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ನನ್ನ ತ್ಯಾಗದಿಂದ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಉಪಕಾರವಾಗುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿ ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದಿಂದ ಉಸಿರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರ ಆತನ ಎಲುಬುಗಳಿಂದ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಇಂದ್ರನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅದರಿಂದಲೇ ವೃತ್ರಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದನು. ಹೀಗೆ ಅಪೂರ್ವ ತ್ಯಾಗದಿಂದ ತಪೋಧನ ದಧೀಚಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ತ್ಯಾಗಧನನಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು.	4

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
36.	''भारतं सरक्षितुं सन्नद्धः योद्धा हिमवान्'' कथम् ? इति विवृणुत । **उत्तरम् :** ಕವಿ ಕುಲಗುರು ಕಾಳಿದಾಸನಿಂದ ವರ್ಣಿತವಾಗಿರುವ ಪರ್ವತಗಳ ರಾಜನೆನಿಸಿರುವ ಹಿಮಾಲಯವು ಭಾರತದೇಶದ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಭಾರತವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸನ್ನದ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ಯೋಧನಂತೆ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಲವು ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಮಾಲಯವು ಭಾರತವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದೆ. ಹಿಮಾಲಯದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಶಿಖರಗಳು ಆರ್ಟಿಕ್ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಬರುವ ಚಳಿಗಾಳಿಗಳನ್ನು ತಡೆದು ಭಾರತವನ್ನು ಅಧಿಕ ಚಳಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿವೆ. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ರಷ್ಯಾ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಘಟಿಸಿದ ಅಣುವಿದ್ಯುತ್ ಸ್ಥಾವರದ ದುಷ್ಟಭಾವದಿಂದ ಅಣುವಿಕಿರಣದ ಅಪಾಯದಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದೆ. ಮಾನ್ಸೂನ್ ಮಾರುತಗಳನ್ನು ತಡೆದು ಯಥೇಚ್ಛ ಮಳೆ ಸುರಿದು ಭಾರತದ ಸಸ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿ ಬೆಳೆಯಲು ಜನರಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ನೀರು ದೊರೆಯಲು ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ಹಿಮಾವೃತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಶತ್ರುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಲು ದುರ್ಗಮವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಶತ್ರುಗಳಿಂದಲೂ ಆಕ್ರಮಣಕಾರರಿಂದಲೂ ಭಾರತವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಯೋಧರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹಿಮಾಲಯವು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗೆ ನಿಲಯವಾಗಿರುವ ಹಿಮವಂತನಿಗೆ ನಮಿಸೋಣ.	4
37.	संस्कृतसाहित्यक्षेत्रे ज्ञानपीठप्रशस्तिपुरस्कृतः कः ? तस्य बाल्यजीवनं विवृणुत । **उत्तरम् :** ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪುರಸ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದವರು ಡಾ।। ಸತ್ಯವ್ರತ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು. ಸತ್ಯವ್ರತ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು ಕ್ರಿ.ಶ. 1930 ರಲ್ಲಿ ಲಾಹೋರ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರ ತಂದೆ ಚಾರುದೇವ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ತಾಯಿ ರಾಮರಖೀ. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಸಂಸ್ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಯ ಪರಿಸರವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬಾಲಕ ಸತ್ಯವ್ರತನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರೀತಿಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರ ಆರಂಭಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ತಂದೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯಿತು. ನಂತರ ವಾರಣಾಸಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರು. ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನೇ ಪಡೆದರು. ಪಂಜಾಬ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಬಿ.ಎ. ಪದವಿ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಥಮ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದರು. कान्सेप्ट् आफ टम् एण्ड् स्पेस् इन् वाक्यपदीयम् ಎಂಬ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ ಬರೆದು ಕಾಶೀ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಎಂ.ಫಿಲ್. ಪಡೆದರು.	4

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
VIII.	श्लोकपूरणम् –	2 × 4 = 8
38.	पिबन्ति ....। .... विभूतिः ।।	
	उत्तरम् : पिबन्ति नद्यः स्वयमेव नाम्भः । स्वयं न खादन्ति फलानि वृक्षाः । नादन्ति सस्यं खलु वारिवाहाः परोपकाराय सतां विभूतिः ।।	4
39.	मनीषिणः ....। .... दुलभम् ।।	
	उत्तरम् : मनीषिणः सन्ति न ते हितैषिणः हितैषिणः सन्ति न ते मनीषिणः । सुहृञ्च विद्वानपि दुर्लभो नृणां यथौषधं स्वादु हितं च दुर्लभम् ।।	4
IX.	अनुच्छेदप्रश्नानाम् उत्तराणि –	4 × 1 = 4
40.	पुरा सूर्यान्वये सगरो नाम नृपः आसीत् ? सः एकदा अश्वमेधयागं कर्तुं निश्चित्य अश्वम् अमुञ्चत् । इमं विषयं ज्ञात्वा इन्द्रः तम् अश्वम् अपहृतवान् । तदनन्तरम् अश्वं पातालं नीत्वा कपिलमहर्षेः आश्रमे अत्यजत् । अनन्तरं सगरपुत्राः अश्वम् अन्विष्यन्तः भूमिं खनित्वा पातालम् अगच्छन् । तत्र कपिलमहर्षिः तपोनिरतः अभवत् । आश्रमे चरन्तम् अश्वं दृष्ट्वा 'कपिलः एव चोरः' इति मत्वा तं मुनिम् अपीडयन् । कुपितेन कपिलेन नेत्रे उन्मीलिते सति सर्वे सगरपुत्राः भस्मीभूताः अभवन् । "अविवेकः परमापदां पदम्" इति नीतिः अनया कथया ज्ञायते । i) सूर्यान्वये कः नृपः आसीत् ? ii) कः अश्वम् अपहृतवान् ? iii) सगरपुत्राः अश्वम् अन्विष्यन्तः कुत्र अगच्छन् ? iv) अनया कथया का नीतिः ज्ञायते ?	
	उत्तरम् :	
	i) सूर्यान्वये सगरो नाम नृपः आसीत् ।	1
	ii) इन्द्रः अश्वम् अपहृतवान् ।	1
	iii) सगरपुत्राः अश्वम् अन्विष्यन्तः पातालं अगच्छन् ।	1
	iv) अनया कथया "अविवेकः परमापदां पदम्" इति नीतिः ज्ञायते ।	1

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
	भागः - B	
	(व्याकरणविभागः)	
	(30 अङ्काः)	
X.	समुचितोत्तरचयनप्रश्नानाम् उत्तराणि —	10 × 1 = 10
41.	'पतिः' अस्य स्त्रीलिङ्गपदम् इदं भवति —	
	(A) भर्ता (B) पत्नी	
	(C) भगिनी (D) माता ।	
	उत्तरम् : (B) पत्नी	1
42.	'तव' इत्यत्र एषा विभक्तिः अस्ति —	
	(A) पञ्चमी (B) द्वितीया	
	(C) सप्तमी (D) षष्ठी ।	
	उत्तरम् : (D) षष्ठी	1
43.	'यतिष्ये' अत्र एषः लकारः अस्ति —	
	(A) लिट् (B) लोट्	
	(C) लृट् (D) लङ् ।	
	उत्तरम् : (C) लृट्	1
44.	'मयूरो नृत्यति' इत्यत्र विसर्गस्थाने अयम् आदेशः भवति —	
	(A) लोपादेशः (B) उकारादेशः	
	(C) रेफादेशः (D) सकारादेशः ।	
	उत्तरम् : (B) उकारादेशः	1
45.	नद्यः <u>समुद्रे</u> अस्तं गच्छन्ति । अत्र रेखाङ्कितपदस्य समुचितं प्रश्नवाचकपदम् इदं भवति —	
	(A) कदा (B) कथम्	
	(C) कति (D) कुत्र ।	
	उत्तरम् : (D) कुत्र	1
46.	'प्रकाशः' इत्यस्य विरुद्धार्थकपदम् एतत् भवति —	
	(A) तेजः (B) कान्तिः	
	(C) तमः (D) किरणः ।	
	उत्तरम् : (C) तमः	1

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
47.	अत्र व्याकरणशुद्धं वाक्यम् इदं भवति –	
	(A) सुयोधनः भीमात् क्रुध्यति (B) सुयोधनः भीमाय क्रुध्यति	
	(C) सुयोधनः भीमे क्रुध्यति (D) सुयोधनः भीमेन क्रुध्यति ।	
	उत्तरम् : (B) सुयोधनः भीमाय क्रुध्यति	1
48.	'चक्षुः' एतस्य समानार्थकपदम् एतत् भवति –	
	(A) नयनम् (B) पाणिः	
	(C) शिरः (D) चरणः ।	
	उत्तरम् : (A) नयनम्	1
49.	'यस्योभयम्' अत्र सन्धिविच्छेदः एवं भवति –	
	(A) यस्यो + भयम् (B) यस्य + उभयम्	
	(C) यस्यो + अभयम् (D) यस्य + अभयम् ।	
	उत्तरम् : (B) यस्य + उभयम्	1
50.	'रक्ष' इत्यत्र एषः पुरुषः अस्ति –	
	(A) प्रथमपुरुषः (B) उत्तमपुरुषः	
	(C) मध्यमपुरुषः (D) अन्यपुरुषः ।	
	उत्तरम् : (C) मध्यमपुरुषः	1
51.	विग्रहवाक्यं विलिख्य समासनाम लिखत –	2 × 1 = 2
	a) यथाक्रमम्	
	b) देवासुराः ।	
	अथवा	
	समासं कृत्वा समासनाम लिखत –	
	a) फाले चन्द्रः यस्य सः ।	
	b) अन्यः देशः ।	
	उत्तरम् :	
	a) क्रमम् अनतिक्रम्य → यथाक्रमम्, अव्ययीभावसमासः ।	
	b) देवाः च असुराः च → देवासुराः द्वन्द्वसमासः ।	
	अथवा	
	a) फालचन्द्रः → बहुव्रीहिसमासः ।	
	b) देशान्तरम् → कर्मधारयसमासः ।	

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
52.	वाक्ये विद्यमानं कृदन्तपदं चित्वा प्रत्ययस्य नाम लिखत –	2 × 1 = 2
	a) छात्रः अध्येतुं पाठशालां गच्छति ।	
	b) माता क्षीरम् आनीतवती ।	
	उत्तरम् :	
	a) अध्येतुं → 'तुमुन्' प्रत्ययः ।	
	b) आनीतवतीः → 'क्तवतु' प्रत्ययः ।	
53.	प्रयोगपरिवर्तनं कुरुत –	2 × 1 = 2
	a) कपयः फलानि खादन्ति ।	
	b) मया जलं पीतम् ।	
	उत्तरम् :	
	a) कपिभिः फलानि खाद्यन्ते ।	
	b) अहं जलं पीतवान् ।	
54.	सन्धिं विभज्य नाम लिखत –	2 × 1 = 2
	a) भूरियम्	
	b) एतदुपरि ।	
	उत्तरम् :	
	a) भूः + इयम्ः → भूरियम्, विसर्गसन्धिः ।	
	b) एतत् + उपरि → एतदुपरि, जश्त्वसन्धिः ।	
55.	लिङ्गविभक्तिवचनानि लिखत –	2 × 1 = 2
	a) भाषायाम्	
	b) कस्य ।	
	उत्तरम् :	
	a) स्त्रीलिङ्गः, सप्तमीविभक्तिः, एकवचनम् ।	
	b) पुंलिङ्गम् / नपुंसकलिङ्गम् :, षष्ठीविभक्तिः, एकवचनम् ।	

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
56.	लकारपुरुषवचनानि लिखत –	2 × 1 = 2
	a) अवर्णयत्	
	b) ब्रवीमि ।	
	उत्तरम् :	
	a) लङ् लकारः, प्रथमपुरुषः, एकवचनम् ।	
	b) लट् लकारः, उत्तमपुरुषः, एकवचनम् ।	
57.	रेखाङ्कितपदम् अवलम्ब्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत –	2 × 1 = 2
	a) <u>शक्रः</u> महत्तरां भिक्षा याचते ।	
	b) भाग्यानि <u>काले</u> फलन्ति ।	
	उत्तरम् :	
	a) <u>कः</u> महत्तरां भिक्षां याचते ?	
	b) भाग्यानि <u>कदा</u> फलन्ति ?	
XI.	वाक्ये विद्यमानं अलङ्कारं सलक्षणं विवृणुत –	3
58.	मधुरं मधु पीयूषं तस्मात्तस्मात् कवेर्वचः ।	
	उत्तरम् :	
	अलङ्कारस्य नाम : सारालङ्कारः ।	1
	लक्षणम् : उत्तरोत्तरमुत्कर्षः 'सार' इत्यभिधीयते ।	1
	समन्वयः : मधु मधुरम्, तस्मात् च पीयूषं मधुरम् तस्मात् कवेः वचः मधुरम्, इति पूर्वपूर्वपदार्थापेक्षया उत्तरोत्तरपदार्थस्य उत्कर्षः अत्र वर्णितः ।	1
XII.	प्रस्तारं विलिख्य गणविभागं कृत्वा छन्दोनाम लिखत –	3
59.	भूतेषु किं च करुणां बहुलीकरोति ।	
	उत्तरम् :	
	त | भ | ज | ज | गु गु – – U | – U U | U – U | U – U | – – भूतेषु | किं च क | रुणां ब | हुली क | रोति ।	2
	छन्दोनाम : वसन्ततिलका	
	अक्षराणि : 14	1
	गणाः : त – भ – ज – ज – गुरुः, गुरुः ।	

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
	भागः - C **(रचनाविभागः)** **(16 अङ्काः)**	
XIII.	संस्कृतानुवादस्य उत्तरम् —	3
60.	ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ನದಿಗಳು ಹರಿಯುತ್ತವೆ. ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಗಾನದಿಯೂ ಒಂದು. ಇದು ಭಾರತದ ಪುಣ್ಯನದಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. Many rivers flow in India. River Ganga is one among the rivers of North India. It is the holy river of India. **उत्तरम् :** अनेकाः नद्यः भारतदेशे प्रवहन्ति । उत्तरभारतस्य नदीषु गङ्गा अपि अन्यतमा । इयं भारतस्य पुण्यनदी वर्तते ।	
XIV.	कर्णाटकभाषया अनुवादः —	3
61.	अधुना नगरेषु वायुमालिन्यम् अधिकं भवति । तस्मात् जनाः रोगिणः भवन्ति । अतः सर्वे जनाः वायुमालिन्यनिवारणार्थं प्रयत्नं कुर्युः । **उत्तरम् :** ಇಂದು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯವು ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಆದರಿಂದಾಗಿ ಜನರು ರೋಗಿಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಜನರೂ ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯದ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.	
XV.	पत्रलेखनम् —	5
62.	शिवमोग्गा नगरस्य आदर्श प्रौढशालायाः अभिषेकः/अभिनया इति मत्वा भगिन्याः विवाहोत्सवे भागं गृहीतुं दिनद्वयं विरामं सम्प्रार्थ्य कक्ष्याध्यापकं प्रति विरामपत्रं लिखत । **अथवा** 'रघुवंशम्' इति पुस्तकं प्रेषयितुं निवेद्य देहलीनगरस्य 'सरस्वती' प्रकाशनस्य व्यवस्थापकं प्रति पत्रं लिखत । **उत्तरम् :** सकाशात्, अभिषेकः/अभिनया, दशमीकक्ष्या, आदर्शप्रौढशाला, शिवमोग्गानगरम् । सविधे, कक्ष्याध्यापकाः, दशमीकक्ष्या, आदर्शप्रौढशाला, शिवमोग्गानगरम् ।	1

प्रश्न संख्या	उत्तराणि	अङ्क विभजनम्
	मान्याः, विषयः — विरामप्रार्थना अहं दशमीकक्ष्यायाः छात्रः/छात्रा अस्मि । अस्माकं गृहे परश्वः मम भगिन्याः विवाहोत्सवः प्रचलिष्यति । अतः श्वः आरभ्य दिनद्वयं शालाम् आगन्तुं न प्रभवामि ।	3
	कृपया 03 – 04 – 2018 तः 04 – 04 – 2018 पर्यन्तं दिनद्वयं विरामं प्रयच्छन्तु इति प्रार्थये । वन्दनानि, दिनाङ्कः 02 – 04 – 2018 — भवदीयः विधेयः छात्रः/ स्थानम् : शिवमोग्गा — भवदीया विधेया छात्रा/ अभिषेकः/अभिनया	1
	अथवा	
	सकाशात्, अभिषेकः/अभिनया, दशमीकक्ष्या, आदर्शप्रौढशाला, शिवमोग्गानगरम् ।	1
	सविधे, मान्यव्यवस्थापकः, सरस्वती पुरस्तकप्रकाशनम् देहलीनगरम् । मान्याः, विषयः — पुस्तकार्थम् आवेदनम्	3
	भवत्प्रकाशितस्य 'रघुवंशम्' इति पुस्तकस्य आवश्यकता अस्ति । अतः कृपया यथाशीघ्रम् एकं पुस्तकं प्रेषयन्तु इति प्रार्थये । धन्यवादाः, दिनाङ्कः 02 – 04 – 2018 — भवतः विश्वासी/विश्वासिनी स्थानम् : शिवमोग्गा — अभिषेकः/अभिनया	1

प्रश्न संख्या	उत्तराणि		अङ्क विभजनम्
	पत्रसङ्केतः		
	सकाशात्, ……… ……… ……… पिन् ☐☐☐☐☐☐	सविधे, ……… ……… ……… पिन् ☐☐☐☐☐☐	
XVI.	एकं विषयम् अधिकृत्य प्रबन्धं लिखत –		5
63.	i) सङ्गणकयन्त्रम्		
	ii) स्त्रीशिक्षणम्		
	iii) स्वातन्त्र्योत्सवः ।		
	उत्तरम् :		
	i) विषयप्रस्तावना	1	
	ii) विषयनिरूपणम्	3	
	iii) उपसंहारः ।	1	